

Verreweg de grootste vervuiler van Nederland is de landbouw. Iedere willekeurige industriële bedrijfstak zou allang uit milieu-overwegingen gesloten zijn, indien zij dergelijke enorme hoeveelheden gif in het milieu zou dumpen.

Naast dit gif in de vorm van bestrijdingsmiddelen is de landbouw nog verantwoordelijk voor een gigantische superbemesting (overdoses kunstmest en bio-industriemest) en een flink aandeel in de zure regen. Gevolgen: bossen sterven, steeds meer drinkwaterputten moeten gesloten worden en mensenvlees zit vol met bestrijdingsmiddelenresten.

BINTJE ZORGENKINDJE

Rinke Hoekstra

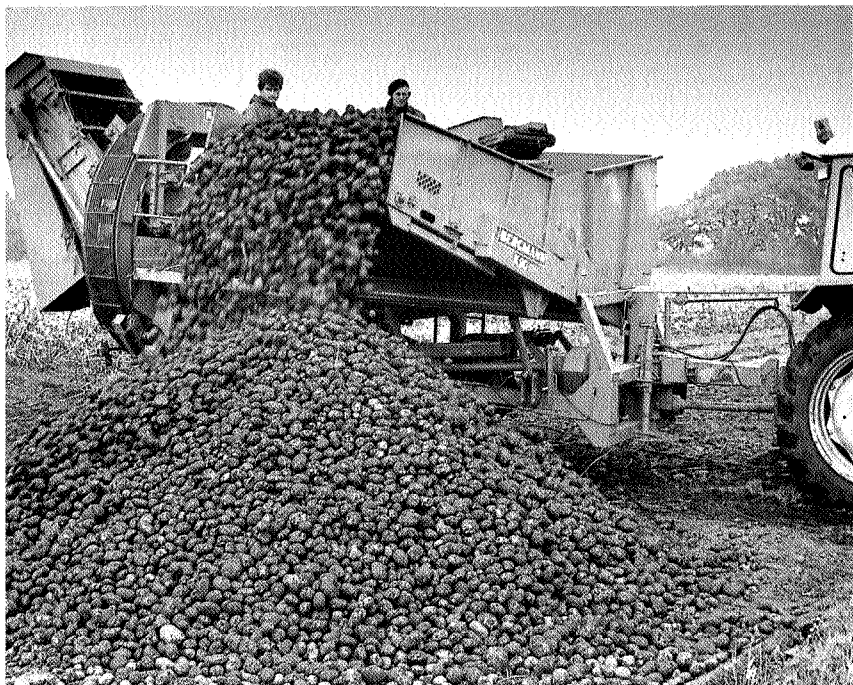

FOTO: ELMER SPARGAREN

Zijn de kwalijke aspecten van de bio-industrie algemeen bekend, ook de akkerbouw, en met name de verbouw van volksvoedsel nummer één, de aardappel, zorgt voor flinke ekologische problemen. De aardappel blijkt namelijk verreweg het meest intensief bespoten gewas te zijn. Nederland is bij uitstek een aardappelland; bodem en klimaat zijn zeer geschikt voor de verbouw van dit gewas. Op twintig procent van onze akkerbouwgrond worden dan ook aardappelen verbouwd. In de provincie Groningen, waar 76 % van de totale oppervlakte voor agrarische doeleinden gebruikt wordt, wordt 35 % van de Nederlandse fabrieksaardappelen en 9 % van de consumptie-aardappelen verbouwd. Ook de teelt van pootaardappelen vindt voornamelijk plaats in Groningen, Friesland, de Noordoostpolder en Noord-Holland (70-75 % van de Nederlandse poters).

Het grootste gedeelte van de fabrieks- en consumptie-aardappelen is van het ras bintje. Voor de consumptie-aardappel, waar dit artikel zich verder op toespitst, ligt dit aandeel op tachtig procent. Met name dit ras is, samen met Bildstar, Eigenheimer en Marijke, funest voor het milieu. Bintje is namelijk het aardappelras dat het meest gevoelig is voor ziekten.

Daarom wordt de bouwgrond doorgaans eerst ontsmet, alvorens er gepoot wordt. Na deze ontsmetting wordt het onkruid met chemicaliën verdelgd. Worden de planten wat groter, dan spuit men tegen luis, en meer dan eens pakt men ook voor de beruchte aardappelziekte de gifspuit. Tenslotte wordt voor de oogst alle loof doodgespoten, omdat dit beter rooit en om ziektes tegen te gaan.

Al met al komt dit er op neer, dat er in één seizoen 190 kilo aan chemicaliën over één hectare aardappelen gespoten wordt. Per jaar gaat er 16 miljoen kilo vergif over onze akkerbouwgrond; hiervan wordt 14 miljoen kilo gebruikt voor de aardappelteelt. Zo wordt er op de 20 % van de akkerbouwgrond die de aardappel in beslag neemt, ruim 80 % van de in de akkerbouw gebruikte hoeveelheid gif gespoten.

Een ander probleem is de rijkelijke hoeveelheid kunstmest die er bij de verbouw van bintje gebruikt wordt. Deze kunstmest verhoogt de opbrengst, maar maakt de aardappels ook gevoeliger, hetgeen betekent dat er nog weer meer gif nodig is. Kunstmest en bestrijdingsmiddelen vormen momenteel een ernstige bedreiging voor de kwaliteit van ons drinkwater. Bovendien blijken de aardappels zelf ook steeds meer nitraat te bevatten, hetgeen evenmin bevorderlijk is voor de gezondheid van de consument.

Luidt de konklusie aldus, dat we maar moeten ophouden met aardappelen eten? Aardappelen telen kan echter ook met heel wat minder gif. Uit onderzoek op een proefboerderij in de Noord-oostpolder is gebleken, dat met ongeveer 1/30 van de hoeveelheid chemische middelen volstaan kan worden, om toch nog eenzelfde opbrengst te krijgen.

Daarvoor is het in de eerste plaats nodig, een ras te nemen, dat niet al ziek wordt, wanneer je er alleen maar naar kijkt, zoals een boer ooit verzuchtte. Bovendien is het belangrijk, wanneer er niet te vaak aardappels op hetzelfde stuk grond verbouwd worden. Tegenwoordig teelt men vaak eens in de twee of drie jaar aardap-

pelen op eenzelfde stuk grond. Wanneer dit eens in de vier tot zes jaar wordt, zijn de ziektekiemen van de vorige oogst goeddeels verdwenen, zodat de grond niet ontsmet hoeft te worden. Tenslotte kan gekozen worden voor vroegrijpe rassen, die al geoogst kunnen worden voordat de ziektes flink toeslaan.

Betere rassen

Milieu-defensie voert momenteel in samenwerking met Actie Strohhalm, Alternatieve Konsum-

Het beste is natuurlijk, te kiezen voor een teelt, die in het geheel geen gebruik maakt van gif en kunstmest: biologisch-dynamisch of ekologisch. De prijs hiervan ligt uiteraard hoger; dit is echter vooral een effect van concurrentievervalsing: zouden de maatschappelijke kosten voor drinkwaterverontreiniging e.d. in de prijs doorberekend worden, dan zou de zwaar bespoten aardappel veel duurder zijn. Bovendien moest de biologische landbouw het tot voor kort zonder enige subsidie stellen, en het aldus opnemen tegen de zwaar gesubsidieerde gangbare landbouw.

FOTO: ELMER SPARGAREN

mentenbond, Consumentenbond, Konsumentenbond, Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen en Natuur & Milieu actie tegen het bintje en andere gifpiepers. Zij willen daarbij zoveel mogelijk mensen stimuleren om bij de klantenservice van hun supermarkt er op aan te dringen, meer milieu-vriendelijke aardappelen aan te gaan bieden.

Want de vraag rijst natuurlijk, wat de consument aan dit probleem kan doen. Aan een aardappel kun je niet aflezen, hoe vaak het ras op dezelfde grond verbouwd wordt. Gelukkig is het wel mogelijk om te kiezen voor rassen die minder ziektegevoelig zijn, en waar dus minder gif voor gebruikt wordt.

Slechte rassen zijn Bintje, Eigenheimer, Bildstar en Marijke. Sterke aardappelrassen zijn Accent, Corine, Concorde, Eba, Escort, Fresco, Gloria, Hertha, Première, Prior, Santé, Surprise, Ukama en Van Gogh. Deze rassen worden met heel wat minder gif geteeld dan bintje. Voor andere, niet in dit rijtje genoemde aardappelrassen wordt over het algemeen wel weer meer bestrijdingsmiddel gebruikt.

Gezonde aardappels zijn te krijgen bij biologische winkels, terwijl enkele supermarkten sinds kort ook begonnen zijn met de verkoop van biologische aardappelen (o.a. Torro, Edah, Dagmarkt, Profimarkt, Deen-supermarkten, C1000, Green shop en sommige Albert Heijnzaken). Let bij de aanschaf op de keurmerken Skal, Eko, Demeter of Biodyn. Nogmaals, de prijzen liggen hoger, maar bij een verhoogde vraag, kan deze prijs voor alternatieven nog een stuk omlaag, verzekeren de distributeurs. Bovendien geldt, dat voor de lage prijs van bintje pas over enkele jaren een zure rekening betaald wordt...

Rinke Hoekstra is verbonden aan de Milieu-defensie, kerngroep Groningen.
N.B.: Voor meer informatie kan men contact opnemen met Milieudefensie, Postbus 19199, 1000 GD Amsterdam. Hier zijn de informatiepakketten over aardappelen plus standaardbrieven voor supermarkten te bestellen. Voor milieu-vragen kunt u terecht bij de milieu-telefoon: 020-262620.